

Prva stran četrtek in petek s polno vrednostjo v Mariboru s pošiljanjem na doma celo leto 12 dni, na tujem 7 dni, četrti leta 10 dni. Izen Jugoslavije 15 dni. Naročnina se pošlje na upravnitvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Korotška cesta 5. Pri se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej.

Telefon interurban št. 113.

Poštna plačana v gotovini.

Uredništvo: Korotška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnitvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglaševane primere popust. Nesplošne reklamacije so pošiljane prave.

Čekovni račun pošilja urada Ljubljana št. 10.663.

Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

44. št. 47.

Maribor, dne 2 novembra 1922.

56. letnik.

Od 1. novembra naprej stane posamezna številka «Slov. Gospodarja» 1 dinar; «Straža» 75 para.

Filipov J.:

Jasni opomini.

Zadnje dni sta se izvršila izven naše jugoslovanske države dva dogodka, ki moreta naše krščansko kmetstvo delovno ljudstvo močno zanimati.

Na Dunaju je socialna demokracija s svojim tovarniškimi mestnim delavstvom in ostalimi svojimi pristaši napravila čisto posebno manifestacijo.

Rekvirirat gredo.

Vodstvo industrijalnih socialno demokratičnih slojev je mobiliziralo svoje, vojaško organizirane člane ter napravilo z njimi veliko vajo, kako gredo nasilno rekvirirat z Dunaja preko Dunava na rodovitno polje ob meji Čehoslovaški. Nasproti jim pride oborožena sila kmetov, ki skušajo z oboroženo silo organizirani ta napad zabraniti. Razvijejo se boji in vodstvo z Dunaja zmaga s svojimi socialno demokratičnimi organizacijami.

Drugi slučaj.

Naši sosede Italijani po končani svetovni vojni ne morejo priti do pravega miru. Ni jim dovolj, da so opeharili Slovence, Hrvate in tudi Srbe ter nam vzeli cele dele našega ozemlja, tudi med seboj imajo prepire in stalne umore, poboje in požige. Organizirali so se tako imenovani fašisti (Fascies je sveženj dobro zvezanih palic. — Mislite na Svetopluka in njegovo oporoko ter priliko o zvezanih palicah, ki so skupaj nezlomljive). Ti fašisti so se napravili, kakor država v državi. So posebna bojna organizacija, ki dela čisto po svoje in se ne zmeni ne za vojsko, ne za ministre, ne za razne politične uradnike.

Fašistovska organizacija je tudi te dni mobilizirala in teh elementov je prišlo baje v Neapoliju skupaj do 50 tisoč. Sedaj so se nenadoma nasilno polastili državne uprave v srednji in gornji Italiji. Kako bode ta reč izpadla, boste čitali med dnevnimi novicami.

Za naše ljudstvo pa je važno, da vidi, kako je razmeroma majhna peščica dobro organiziranih kričacev in pretepačev iz mest zamogla priti tako hitro do moči in veljave ter strahuje tudi naše goriške in istrske slovenske brate.

Vzglede od prej.

Enake vzglede, kakor sta ta dva najnovejša, imate iz zadnjih let po Evropi več. Vsi so zelo poučni in naši ljudje morajo malo odpreti oči in misliti!

Na Ruskem je bilo komaj 2 odstot., to je med sto Rusi sta bila dva organizirana pri boljševikih. In zmagali so s svojo trdno in odločno organizacijo boljševiki.

Na Bolgarskem izvršuje vso vlado v imenu dobro organiziranega kmetkega ljudstva vseučilišni profesor Stambulijski. Oficirji in meščani ter prejšnji politiki celo Wranglovci so skušali uničiti in pregnati to vlado,

Mlekarska Tončka.

«Ali je prelomil svojo obljubo?» vpraša Tončka. Oskrbnik ji priklama. «Nova svota je večja od prve» reče nevoljno, «in vi boste razumeli, ljuba žena, da mu pri teh razmerah ne morem več zaupati».

«Vi ga hočete odpustiti? Moj Bog, kaka sramota! Oče mojih otrok — tat!»

«Ne, pomirite se, na vaše otroke naj ne pride slab glas, zato sem vas poklical semkaj. Hočem se z vami posvetovati, kako bi se dala stvar urediti, da ne bi vzbudila nobene pozornosti. Obdržati ga nikakor ne morem, toda vi lahko morebiti tako uravnate, kakor bi sam rad zapustil službo».

Tončka naenkrat odločno vstane. «Veste kaj, gospod, vzamite mene namesto njega v službo».

Oskrbnik jo začudeno pogleda.

«Vi mislite, da se mi meša? O, ne! Dobro vem, česa vas prosim. Pomislite, zaslužek od dela na polju mi že dolgo ne zadostuje več. Moj mož ničesar več ne prispeva h gospodinjstvu. Otroci potrebujejo vedno več, a njihove dedščine se ne bi rada dotaknila, a revščina je tako bridka. Dobrodošel bi mi torej bil večji zaslužek in prodaja mleka bi bila tak zaslužek. Goljufije se vam pri meni ni treba bati, vsak vinar vam bom vestno oddala. Tako bi se dala cela zadeva najbolj zakriti. Vsak vaščan ve, da je moj mož precej zanikern, in bodo imeli to za vzrok, da sem jaz stopila na njegovo mesto. Nihče ne bo mislil na kako poneverjenje od njegove strani».

«Da, to je vse dobro in lepo, ljuba žena. Prepričan sem tudi, da vam lahko mirno izročim največjo svoto, toda, treba je še marsikaj drugega pomisliti. —

«Vi dvomite morebiti, da bi mogla jaz strahovati konje? Toda vi veste že sami dobro, da sem jih večkrat imela v rokah. Saj sem svojih par njiv vseh sama zoral, če so mi kmetje iz prijaznosti posodili živino».

«Toda —»

pa dosedaj se jim to ni posrečilo. Če izobraženi voditelji v slučaju nevarnosti pokličejo kmetstvo ljudstvo, pa pridejo mahoma tisoči in tisoči, da stojijo za svojimi voditelji.

Na Bavarskem so se kmalu po prevratu komunisti polastili glavnega mesta in več drugih mest in krajev. — Dobro organizirani krščanski kmetje pa so jim v najkrajšem času iztrgali oblast. Tako se je posebno pokazala dobra organizacija nemškega krščanskega kmetkega ljudstva.

Kaj pa pri nas?

Pri nas se nismo tako daleč, da bi posamezne stranke ali klike posegale po državni moči preko parlamenta in preko državne uprave. Ali kedo nam jamči, da tuji vzgledi ne mikajo častihlepnežev, da bi skušali s silo ohraniti nadoblast, ako je drugače ne dobe?!

Tudi mi imamo že po vzgledu laških fašistov začetke organizacije, ki si tudi lasti pravico presojudati, ali je kdo pravi jugoslovanski državljan ali ne. Njihova sodba pa je ta: kdor ni s Pribečevičem in njegovo lažjugoslovansko, v resnici le velesrbsko in protikrščansko politiko, ta ni pravi državljan. Kdor se poteguje za avtonomijo, kdor je nezadovoljen s sedanjo korupcijo, ta je že po njihovem mnenju sovražnik jugoslovanske države. Ta organizacija uživa neravnost podporo demokratičnih ministrov iz drž. sredstev. Imenuje se pa kratko «Orjuna», to je «organizacija jugoslovanske nacionalne omladine. Pripadajo ji večinoma delamrzni plačani kričaški študentje, ki sovražijo tudi vse, kar je krščanskega. Zato so že po Dalmaciji skušali strahovati naše pristaše in na Hrvatskem so v nekem mestu z revolverji in batnamami razgnali socialno demokratični shod. Torej tudi pri nas, v naši državi že pričenjajo!

Kaj sledi iz tega?

Krščansko kmetstvo ljudstvo se mora zavedati, da je treba močne, trdne in delavne organizacije, ki stoji ponosna in samozavestna, svesta si svoje moči in svojih pravic za svojimi voditelji. Rečemo vam: ni zadosti, ako pridete enkrat na leto na shod, ki ga skliče mogoče ta ali oni politik-mandator v fari. Ljudstvo mora samo se zavedati pomena organizacij, mora se urediti, zato sedaj povsod obnovite naše organizacije, naše krajevne strokovne Kmetke zveze, naše Viničarske zveze, naše Obrtne zveze. Živahno naj posebej delujejo naši Orli in mladeniške in dekliske zveze. Trdni, sklenjeni, pripravljeni moramo stati v obrambo svojih načel in pravic. Kdor samo v zapuščenosti na pečjo sedi in tarna, tega teptajo in zlorabljajo vsi! Pazite, da vas drugi ne prehitijo in ne prevarijo. Izgubljena stvar se mnogo težje zopet pribori, kakor obstoječa pravica ohrani! Naj nam bodo opisani dogodki jasen in svarilen vzgled, da je treba biti pripravljen v obrambo svojih koristil! Dobro je, če nasilja ne bo, ali boljše je, da smo mi na vse pripravljene. Organizirajo se celo roparji in tatovi, naše ljudstvo pa se za svoje koristi in obrambo svojih pravic in svojih načel ne bi? Ali ne vidite, kako velikansko škodo že imamo samo od tega,

«Kaj bodo ljudje rekli? Ti se bodo kmalu privadili, gospod oskrbnik, četudi se jim bo od začetka zdelo čudno, da ženska vozi mleko. Vaši odjemalci bodo z menoj zadovoljni, to vam obljubim.»

Oskrbnik se je udal. Kdo bi se tudi mogel ustavljati posebnim pogledom, temu prepričevalnemu pogovarjanju?

Imel je itak sočutje z ubogo ženo. Drugo jutro je že Tončka napregla svoje konje, naložila mleko in se odpeljala v mesto med posmehevanjem in krohotom poslov.

Odtod torej velikansko začudenje, ko se je prikazal na cesti ženski vozniček. A Tončka je dobro računala. Prvi dan je vse letelo skupaj in gledalo za njo z odprtimi ustmi; drugi dan so se še nekoliko ozirali, in tretji dan pa so se že na njo navadili in se niso več zmenili za njo.

Oskrbniku ni bilo treba obžalovati, da ji je zaupal. Ohranila mu ni samo starih odjemalcev, ki so že hoteli odstopiti zaradi malomarnosti in neprijaznega obnašanja njenega moža, ampak mu je pridobila še precejšnje število novih. Seveda je rastele tudi njen zaslužek. Točno je prihajala domov in lepo ravnala s «svojimi» konji. Posli se niso nič več norčevali iz nje, ko so videli, kako odločno opravlja ženski vozniček svojo službo. In kar je bilo največ vredno, pravi vzrok Kobarjeve odpustitve iz službe je ostal skrit. Kdo bi si mogel misliti, da bo oskrbnik vzel v službo ženo, katere mož ga je goljufal?

Seveda je bilo za Tončko silno težavno, poleg te službe opravljati še gospodinjstvo in vzgajati otroke. K sreči ji je najstarejša hčerka pri tem že zdatno pomagala.

Kobar pa je divjal v svoji jezi. Vedno je trdil, da ga je Tončka sama rada, z zvijačo spravila iz službe.

«Storila sem to v tvojo korist, da bi ti rešila dobro ime», mu je zatrjevala.

«Ne, ker si me zavidala za moj zaslužek in si ga hotela sama imeti», je odgovarjal zaslepljen mož. «Toda,

ker se je toliko nezavednežev dalo zadnjič pri volitvah zapeljati?! Ali naj zopet bomo glasovi vpijočega v puščavi?!

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Pred paradami na Kumanovem je morala vlada na zahtevo Ljube Davidoviča, ki je ob volitvah skupščinskega predsednika dokazal, da ima večino demokratičnega kluba na svoji strani, podpisati izjavo, da odstopi takoj po kumanovskih in praških proslavah. To izjavo ali protokol je podpisal tudi Pašič, sedaj se pa že vidi, da se tudi tokrat ne da zanašati na njegov podpis in na njegovo besedo. Pašičeva vlada se hoče obdržati na površju dokler le mogoče, obeta izvedbo zakona o vojnih odškodninah in pri tem računa Pašič na dobičajeljnost vladnih pravnikov, ki ne bodo hoteli iz vlade, dokler se še da kaj zaslužiti na račun vojnih oškodovancev. Drugače pa so odnosi v vladnem taboru slabši od dneva do dneva. Vse križem se prepira, obtožuje in napada. Radikalni listi napadajo vojnega ministra generala Vasiča, da je kupoval strelivo na Dunaju nalašč po najvišji ceni ter pri tem v svojo in posredovalniško korist oškodovatel državo za dobrih 30 milijonov dinarjev, hudo napadajo tudi vladne muslimane, češ, naj se poberejo tudi iz vlade, ker niso hoteli priti na kumanovsko proslavo itd.

Kumanovska proslava je bila prava slika žalostne beograjske politike, bila je samo neka službena parada Pašiča in oni, ki so za idejo kumanovske bitke in zmage mnogo pretrpeti in žrtvovali, so ostali doma, paradirali so pa največji nasprotniki jugoslovanske enakopravnosti in sloge. Predsednik demokratičnega kluba je sklical za 4. novembra ob 10. uri predpoldne sejo, ki bo zelo važna. Sklepali bodo o ostavki vlade in o razcepu koalicije. Kakor se čuje, bo Davidovič trdovratno ostal na svojem načelu in na danih obljubah, da morajo demokratični ministri odstopiti.

Skupščina se ima zasedati dne 6. novembra in Davidovičeva skupina si prizadeva, da dovede vladno krizo do tega dne na višek in vsi kolikor toliko trezni beograjski listi so že mnenja, da potem ni drugega izhoda kot voliti vladi, katero bi sestavil g. Davidovič ali pa g. Protič.

Iz Varšave se je povrnilo naše odposlanstvo, ki poroča, da je sklenjena med našo državo in Poljsko trgovska pogodba, ki velja najprej za eno leto ter se potem vedno lahko podaljša. Po tej pogodbi je zagotovljen uvoz našega vina na Poljsko, ki je bil doslej prepovedan. Dogovorjen je tudi uvoz poljskega sladkorja v našo državo. Poljska je letos pridelala 100.000 vagonov sladkorja, ki bo pri nas za nekaj dinarjev cenejši, kakor je češki ali drugi sladkor.

Proslave četrte obletnice češkoslovaške republike se je udeležilo 77 poslancev iz Beograda pod vodstvom

če misliš, da se bom sedaj udal, kot težak težko delam in ti dajal v roke vsak vinar, se motiš! Zdaj ravno ne bom prav nič delal. In hranilno knjžico mi moraš tudi dati, takoj! Jaz imam ravno tako pravico de nje, ko ti!»

«Najbolj imajo pravico do nje najini otroci», mu mirno odgovori Tončka. Za nje sem naložila prihranke mojih rednikov in tiste, ki sem jih sama spravljala skupaj v mladosti in prva zakonska leta, in dostikrat sem si morala veliko pritrpati, da se jih nisem dotaknila. Pusti jim to, Franc! Saj je itak malenkost, pa vendar jim bode omogočilo, da bodo lažje našli pot v življenje».

Franc ni hotel odstopiti od dozdevne pravice, divjal je in strašno razsajal. Tončka je ostala nepopustljiva. Ni mu sicer vračala zmerjanja, s katerim jo je obsipaval, vendar pa se ni dala omehčati, da bi ustregla njegovim želji. In ko ji je grozil, da jo bo pretepel, se ni ganila. Mirno mu je zrla s svojimi še vedno čistimi očmi v njegove, da je moral povestiti oči in mu je omahnila roka, ki jo je že dvignil k udarcu.

V svoji trmi se res zaneprej ni dotaknil nobenega dela, s svojimi domačini je govoril le najpotrebnejše in je prihajal v hišo samo jest. Ni hotel gledati, kako se trudijo žena in otroci, da bi mu napravili hišo prijetno. On je pohajkoval in popival po krčmah s svojimi prijatelji, ki so se mu od začetka dobrikali, da bi ga še bolj priklenili na sebe. Toda kmalu so se ga naveličali. Prišlo je do prepira in slednjič do pretepa, kjer so Kobarja tako hudo zdelali, da so ga nezavestnega prinesli domov.

Zdravnik je izjavil, da so mu polomili rebra in poškodovali hrbtenico. Več mesecev je moral Franc ležati v postelji. Tončka mu ni ničesar očitala. Ljubeznivo mu je stregla z otroci. Toda vsa ljubezen in skrbna postrežba ni mogla zabraniti posledic: Franc je ostal pohabljen. Ko je slednjič vstal iz bolniške postelje, ni mogel drugače hoditi, kakor le s pomočjo bergeljev.

(Konec prihodnjic.)

skupščinskega predsednika dr. Lukiniča. Predsednik čehoslovaške republike Masaryk je sprejel jugoslovanske poslanke ter naglašal v svojem govoru: «Vi in mi imamo nalogo z vzgledno upravo uvesti v državi red. Oboji imamo veliko odgovornost za to radi predsodkov o državniški nezmožnosti Slovanov. Oboji moramo z delom dokazati, da smo Slovani sposobni ustvarjati in voditi države». Beograjski oblastniki dr. Lukinič, minister Kumanudi in drugi niso zarudeli pri teh besedah, ker so izgubili čut za to, da baš oni s svojo slabo upravo ne poznajo nobene odgovornosti ter da so v glavni meri krivi vseh predsodkov.

ITALIJA.

Italija je v rokah fašistov in kralj je poveril sestavo nove vlade — fašistovskemu voditelju Mussoliniju. Voditelji drugih meščanskih strank, ki so poprej gojili fašizem, da imajo orožje proti delavskim strankam, so danes brez prave moči — dete je očetu zraslo preko glave in tako je Italija na pogubonosni poti nerada in zmede. Fašisti so izvedli pravo mobilizacijo in sedaj zasedajo oblasti po južni Italiji še precej mirno, na severu in po Primorju pa tudi nasilno. Zlasti po Trstu so rogovillili ter zažigali socijalistične in slovenske liste. Kakršen je ves pokret, tak je tudi politični program fašistov. Zahtevajo namreč, da se uničijo vse pogodbe, sklenjene med Italijo in Jugoslavijo glede Dalmacije in Reke, potem odklonitev vseh razorožitvenih dogovorov in proti temu veliko povečanje italijanske vojske in brodivja. Fašisti se hočejo vmešati tudi v orijentalne zadeve, da tam zadostijo svoji bojaželjnosti.

CEHOSLOVASKA.

Radi izredno visokega porasta čehoslovaške krone, ki je zrasla mnogo preko svoje notranje vrednosti, je nastala v češkem narodnem gospodarstvu kriza, ki grozi s pogubonosnimi posledicami. Na tej krizi trpi vsa industrija, trgovina in deloma tudi obrt, zlasti pa je ogrožena vsa industrija, ki dela samo za izvoz. Sosedje niso v stanju plačevati dragega češkega blaga. Velika podjetja morajo omejevati svoje obrate in brezposelnost strahovito raste.

RUSIJA.

Zastopnik angleške vlade je v imenu Anglije, Francije in Italije izročil ruski sovjetski vladi povabilo k udeležbi na orientalsko konferenco, na kateri se bo razpravljalo o vprašanju morskih ožin. To bo prva konferenca, kjer ne bodo zmagovalci in premaganci, temveč enaki med seboj v skupni želji po ugodni in mirni rešitvi vzhodnega vprašanja, ki je raztrgalo že lep del mirovnih pogodb.

TURCIJA.

Kmalo bo konec dvojne vlade. Sultan bo najbrž že sedaj pristal na angorsko, to je Kemal pašino vlado, ki naj pomeni edino oblast v Turčiji.

Tedenske novice.

Radi praznika je izšel tokrat »Slovenski Gospodar« samo na štirih straneh.

Franc Cerjak †. V četrtek, dne 26. m. m., ob 6. uri zvečer je v Kostrivnici po daljšem bolehanju v 64. letu svoje dobe preminul tamkajšnji občeprijubljeni kaplan g. Franc Cerjak. Rajni je bil rojen dne 30. januarja 1859 pri Sv. Antonu v župniji rajhenburški. Po dovršeni gimnaziji in triletni vojaški službi je vstopil v bogoslovje in bil leta 1888 posvečen v duhovnika. Služboval je potem kot kaplan v Rusah, kot kaplan in provizor pri Sv. Benediktu v Slov. gor., pri Sv. Marku niže Ptuja, kot kaplan in provizor v Poljčanah, od 1901 do 1910 v Šmarju pri Jelšah, od 1910 do 1922 pri Sv. Križu tik Slatine in od maja t. l. v Kostrivnici. Kjerkoli je v 34 letih svojega dušnega pastirstva deloval, povsod si je takoj osvojil srca s svojo neprisiljeno ljubeznjivostjo, globoko pobožnostjo — sv. Alojzija so ga imenovali nekdanji Benedičani — in neumorno delavnostjo v cerkvi, šoli in ob bolniški postelji. Župnik ni hotel postati, češ, da kot kaplan lažje z nedeljno vneto skrbi za svojo in izročeni mu duš zveščanje. Zadnje poldruge leto je začel bolehati in hirati. Vdan v voljo božjo se je s skoraj neprestano molitvijo pripravil ves čas na pot v večnost. V soboto, dne 28. m. m., ga je 12 duhovnih sobratov in mnogoštevilni prijatelji spremljalo v Kostrivnici na zadnji poti. Pogreb je vodil šmarski g. kanonik Ivan Bohanec, pretresljivo slovo pa je v cerkvi svojemu dolgoletnemu kaplanu in prijatelju govoril g. nadžupnik Franc Korošec. Pri pogrebu je prvič nastopil tudi mladi kostrivniški Orel, katerega člani so rajnega požrtvovalnega delavca na polju krščanske prosvete nosili v njegov zadnji zemski dom. — Bodi Gospod blagemu rajniku dobrotljiv Plačnik, spoštovanim rodbinam njegovih sorodnikov pa ob bridki izgubi usmiljen Tolaznik!

Smrtna kosa. V petek, dne 27. oktobra 1922, smo spremili k zadnjemu počitku gospo Julijano Slaček, posestnico v Zimici pri Sv. Barbari. Pokojnica je bila blaga mati, dobra gospodinja in znana dobrotnica vseh siromakov, ki niso nikoli zamanj trkali na njena vrata. Bog ji stotero povrni na onem svetu, tu pa ji bo ohranjen večni spomin in hvaležnost.

Demokrati in samostojneži v najtesnejšem obsevu. V Ljubljani je ustanovil svojčas dr. Zerjav Zvezo slov. za drug proti sicer liberalni celjski Zadrugi zvezi, katere voditelji niso hoteli »njega« brezpogojno ubogati. Kot ravnatelj te Zveze in njene članice zadruge »Agrumerkur« je tako vzorno gospodaril, da je Agrumerkur z veliko izgubo propadel, on sam bil obsojen na pol leta ječe, Zveza slov. zadrug pa hirala in životarila brez prave podlage. Ta zveza ne ve, ali naj zastopa samo mestne interese, ker zdrave posojilnice le stare, mestne advokatske posojilnice ali naj tudi malo »pospešuje« kmetijsko združništvo, ker ima nekaj slabih konkurenčnih Reiffeisenov na deželi

kot članice. Cel položaj je naenkrat razčistil g. Stibler, zet ministra Puclja, ki je a la dr. Novačan že bil prista vseh strank, z nasvetom, da naj samostojneži osvojijo to Zvezo. Rečeno, storjeno. Pred par dnevi se je naskok izvršil in pri volitvi načelstva in nadzorstva so sporazumno izvolili mladini Zerjavovci in samostojneži — Stiblerja. — Stibler ima »svojo« Zvezo, mogoče bo prevzel vodstvo iste, ker ga v Celju, kjer ni zapustil najboljših spominov, ne marajo, v Beogradu pa bo Pucelj kmalu doigral; na vsak način pa bodo morali Celjani računati s Samostojno-demokratsko Zvezo, katera bo »mogoče« boljše delovala, kot od Stiblerja svojčas ustanovljene posojilnice — ali pa tudi ne. Mesto zblizanja se snujejo nove politične Zadrugne Zveze, razcepljenost v združništvo se veča, a tudi to ne bo pomagalo Samostojnežem, nad katerimi je ljudstvo že izreklo svojo sodbo.

Puceljevo protiverstvo delovanje. Samostojneži, čim so stopili v beograjska zbornico, so kmalu pokazali svojo protikatoliško barvo. Dovolj je omeniti le »kanceljargraf«, ki je bil sprejet na predlog samostojnežev. Ta paragraf, ki odreja katoliškim načelom pravice uveljavljenja v javnosti in državljanske pravice katoliškemu duhovništvu, se vsled naše odporne moči sicer ne more izvrševati, vendar pa je že sam poskus kulturnega boja, ki so ga izzvali samostojneži, vse obsodbe vreden. Navajati razno drugo protikatoliško ruvanje SKS bi bilo preobširno, pride pa vse na dan. Za danes beležimo najnovejši Puceljev protiverški nastop pri sestavi »Pravilnika za srednje kmetijske šole«. V tem pravilniku se navaja 35 raznih šolskih predmetov, med njimi pa ne najdemo veronauka. Za veronauk — po Puceljevem mnenju — ni prostora niti med neobveznimi predmeti. Na Puclja torej pada žalostna slava, da je on ustanovil prvo šolo (srednja kmetijska šola v Mariboru) v Sloveniji brez verskega pouka. Še več. Pucelj celo prepoveduje obisk sv. maše ob nedeljah in praznikih dijakov njegove šole in sicer po čl. 43 tega pravilnika, kjer pravi, da ne sme nobeden dijak niti ob nedeljah brez posebnega dovoljenja iz šolskega poslopja. — Liberalnemu ravnatelju je torej dano na voljo, ali dovoli komu obisk sv. maše ali ne. Tako so naši samostojneži, kakor v vseh vprašanjih, tako tudi v vprašanju veronauka prodali slovenski narod in njegova sveta verska načela beograjskemu centralizmu in balkanizmu. Naše ljudstvo jih bo pri prihodnjih volitvah sodilo tako, kakor zaslužijo izdajce ne samo le političnih in gospodarskih, marveč tudi verskih pravic slovenskega naroda.

Veliki samostojnež »obrtnik« in trafikant Jurkovič v Gor. Radgoni farba sedaj invalide po gornjeradgorskem okraju. Sklicuje sestanke invalidov in jim obljubljuje zemljo kmetijskih posestnikov ter veliko denarno podporo. Jurkovič bi baje rad postal poslanec tega okraja in skuša Nemca in gornjeradgorskega Korošca odrinuti od kandidature. Sicer pa se slišijo razne lepe reči o Jurkoviču in njegovem delovanju. Zgodba o skritem tobaku na diljah Koroščeve hiše, njegove »rekvizicije« itd., vse to postaja očito. — Po Jurkovičevi krivdi je naš sodni okraj brez tobaka za pipe. Oddaljeni trafikanti hodijo zastoj k Jurkoviču. Jurkovič se je vsilil za glavnega trafikanta, a nihče mu ne zaupa denarja, sam ga pa nima. Zategadelj pri nas ni tobaka. Pravijo, da se je Jurkovič sedaj zvezal z ljutomerskim židom Rosenbergom. Ta mu bo posodil denar in bo tudi vlekel velik del profita. Lepe reči o tem samostojnem dervišu prihajajo na dan.

Vlada ima denar. Minister za javna dela je dovolil 22 milijonov kron za dovršitev kraljevske palače v Beogradu. Ne smemo pozabiti, da se bo dajalo za Panteon — veličastno stavbo, ki bo shranjevala kosti zaslužnih mož, vsako leto kar 120 milijonov, poslanci, ki so šli v Prago na proslavo, dobijo poleg vseh svojih prejemkov še 300 čeških kron — to je 2400 naših na dan, oni, ki so šli na Kumanovo, pa pobiljšek od 180 dinarjev dnevno; nakladno so izdali za šokolski zlet v Ljubljani še en milijon kron, samo za žive mrličje med državnimi nameščenci in invalidi ni denarja. Še le po dolgem posvetovanju je vlada dovolila invalidom, da zborujejo v nedeljo v Beogradu, ni pa dovolila v Beogradu čakati na izpolnitev svojih zahtev in sama jim je dala vožnjo zastoj nazaj, da se ji izgubijo izpred oči.

»Morska krajina« je naslov liberalnemu lističu, katerega izdaja Zerjavov somišljenik notar Koder v M. Soboti v taki slovenščini in s takim pravopisjem, da je sramota. Kot slamnati mož figurira liberallec madžaron Kühr iz Markiševca. Svojo liberalno barvo previdno skriva, javna tajnost je, da je list in urednik plačan od demokratov v ta namen, da dobi med prekmurskimi Slovenci nekaj glasov za demokratsko stranko. Prekmurci se dobro spominjajo, kako so blatili liberalci g. Klekla radi »Novic«, katere so pisane v prekmurskem narečju, a s slovenskim pravopisom, dobro se spominjajo, kako psujejo vse krščanske misleče Prekmurce, ki nočejo tako plesati, kakor gode notar Koder in liberalni učitelji, kot madžaroni in švercerje, zato rečemo: Proč s tem liberalnim listom, ki ima Prekmurce za norca, ki pomaga nikdar sitemu krčmarju Kührju polniti njegove žepe.

V slovenjgraškem okraju sta se vršila v nedeljo, dne 29. t. m. shoda SKZ v Podgorju in Sv. Miklavžu, katerih so se kljub skrajno slabemu vremenu udeležili najuglednejši možje in mladeniči iz obeh župnij. Poslanec Vlad. Pušenjak je poročal o političnem in gospodarskem položaju ter o načrtu novega davčnega zakona. Izrekla se je zaupnica Jugoslovanskemu klubu in oster protest proti prestavi šolskih počitnic in novemu davčnemu zakonu.

Tekmovanje za centralizem med učiteljstvom. Iz Hajdine pri Ptujju nam poročajo: Med našim učiteljstvom je plemenito tekmovanje, kdo se bo bolj dopadel centralističnemu Beogradu. Odlikujeta se novodošli učitelji v drugem, ozir. v četrtem razredu. Kakor bi se kosali med seboj, s tako naglico hočeta vzeti razredu verski značaj, sploh vse, kar spominja na krščanstvo. Otroci se doma tožijo, da niti pri vstopu niti pri odhodu imenovanih učiteljc

teljc ne smejo pozdraviti s »Hvaljen Jezus«. Na dvorišču in hodniku tudi drugo učiteljstvo kaj nerado sliši ta kršč. pozdrav. Če otroci včasih le pozdravijo, jih kaznujejo z dolgo pridigo. Za odredbo deželne vlade, da je molitev pred poukom in po pouku obvezna, se gđ. iz drugega razreda tudi malo zmeni. Ljudje božji, ki imate še pamet v glavi, povejte, ali se ne sliši to ravno tako, kakor: križ iz šole? Učiteljice so bolj radikalne. Iz src je treba Kristusa, iz nežnih src otroških. Kruhoborka — sokolica — ptica roparica, hujša kot bi bila janičarka! Res je žilav bič, ki ga vihti prosvetni »pratnemni« minister nad učiteljstvom, če ne pleše tako, kakor on gode, a toliko značajnosti bi verni starši le zahtevali od našega še slovenskega učiteljstva, da verske svetinje, ki je je samo že zdavna prodalo za Judežev srebričke, ne blati še na naših otrocih, sicer bi se jim jebas s kruhom utegnil ob svojem času obesiti nekaj višje, če že ne odvzeti. Da pa sta obe všolani občini proti takemu načinu šolnikovanja soglasno sprejete protestne izjave poslali višji oblasti, naj se učne »sile« nikar ne jeze. Če centralizem ostane, bo začasni voditelj lažje imenovan za nadučitelja, učiteljci-sokolici bota pa gotovo definitivni. Ali, zlomka, kaj pa če se udejeviti: človek obrača, Bog pa obrne? S centralizmom bodo propadli v jamo vsi slepci, četudi se bahajo s sokoljimi očmi. Ljudstvo slovensko, tudi na Hajdini, ti pa tudi odprti oči, da vidiš, kaj ti prinaša, česa te hoče oropati centralizem v državi! V avtonomiji je slovenska bodočnost.

Slov. kršč.-soc. zveza v Ljubljani ima svoj občni zbor 13. in 14. novembra. Ker osrednja zveza naših krščanskih izobraževalnih organizacij obhaja letos 25letnico svojega obstoja in plodonosnega dela, stopa ta občni zbor iz okvirja takih vsako leto običajnih zborovanj. Omenjena dneva sta namenjena posvetovanjem o smernicah ljudsko-izobraževalnega dela v sedanjih razmerah, o njegovih učinkovitih sredstvih ter o načinu, kako bi se naj to delo poživilo, poglobilo in razširilo. Pravi prijatelji ljudske izobrazbe bodo dobili pobudo, da se kot izobraževalni delavci med ljudstvom s podvojeno vneto oklenejo svoje velike naloge. Zato bi bilo želeto, da bi ljudski izobrazbi posvečena dneva (13. in 14. november) v Ljubljani zbrala čim največje število prijateljev krščanske ljudske izobrazbe. Odbor Slov. kršč.-soc. zveze za Štajersko je v svoji seji v ponedeljek, 30. oktobra, sklenil priporočiti izobraževalnim društvom, včlanjenim v štajerski zvezi, da po možnosti pošljejo zastopnike na občni zbor osrednje Zveze v Ljubljani 13. ali 14. novembra.

Notarska in odvetniška tarifa. »Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v svojem broju z dne 28. oktobra 1922 naredbi ministra pravde z dne 14. oktobra t. l. o notarski in odvetniški tarifi. Naredbi podrobno določata, kakšno plačo, oziroma nagrado smejo notarji in advokati zahtevati za pojedine svoje posle. Opozorjamo na to številko »Uradnega lista« ter priporočamo, da se skrbno ohrani. Kdor ima kaj opraviti v notarski ali advokatski pisarni, naj pazljivo pogleda v ministrsko naredbo, da ne bi vsled pomote več plačal, nego je v naredbi določeno.

Na naslov mariborskega okrajnega glavarstva. V Mariboru ni več strogega pasjega zopora, istotako ne v šentlenartskem sodnem okraju, samo v mariborski okolici med mestom in do začetka šentlenartškega okraja pa je strogi pasji zapor iz neznanega vzroka. Gospodarji psov morajo plačevati že dokaj časa zelo visoke globe in so skrajno nevoljni na zapor. Mariborski okoličani se obračajo tem potom na mariborsko okrajno glavarstvo, ki sicer rade poslušajo klice in prošnje obmejnega ljudstva, naj ukine v mariborski okolici pasji zapor.

Novice iz Svečine. Tu je nagle smrti umrl Josip Paskolo, ki je bil nekdanj poseben ob začetku svetovne vojne, hud nasprotnik Slovencev. Očitalo se mu je, da je povzročil leta 1914 preganjanje in aretacijo vnetega narodnjaka č. g. Vidca Janžekoviča in več drugih obmejnih Slovencev. Paskolo se je sicer po preobratu priklonil najprvo demokratski stranki, a pozneje so ga sprejeli Mermoljevi samostojneži. Zadnji čas pa je mož opustil politiko in je bil miren. — Poročilo zadnjega »Slov. Gospodarja«, da je trgarev v Slovenskih goricah že končana ne odgovarja istini. Tu v Svečini še imajo odlični vino gradniki, kakor g. Ferik, graščina, g. Serbinek, g. Gauš, še vinograde polne grozdja. Tudi g. Galunder na Gaju še ni potrgal. Pri nekaterih bo trajala trgovca do Martino vega. — Sadje je še večinoma neobrano in ga je v našem kotu zelo mnogo. — Wranglovci še vedno niso vzeli slovo od nas. To je res šiba božja za naše kraje. Divjal so, da bi delali čast afriskim Čulukafrom.

Iz Ptujja. Vsak človek lahko spozna, da nas kmete se danja vlada vodi v propast. Sicer pa ni čudno, če pridej v parlament mesarji, mešetarji, žganjarji, in drugi tak klativitezi. Naj navedem samo en slučaj. Utrujen od oprkov, ki sem jih imel v Ptujju, sem stopil v gostilno k Zupančiču. Pri mizi ugledam samostojnega Simoniča od Sv. Urbana skupaj z nekim neznancem. K njima prisede š Simon Toplak iz Mostov. Začeli so čitati »Slov. Gospodarja«, zlasti notico o Puceljevi srednji kmetijski šoli v Mariboru. Simonič je pravil, češ, kaj je treba verouka in duhovnika v šoli. Dalje je trdil, da se mora v šoli učiti orati ne pa moliti. Mi, zavedni kmetje pa pravimo: če nas bi do učili orati samostojneži brez božjega blagoslova, bom zelo slabo jedli naš vsakdanji kruh. Še slabše pa bo, če bo naš učitelj oranja kakšen samostajni mehaniker. He monika-fabrikant Simonič naj rajše popravlja gramofon in stare lajne, da prevpijejo vest, če je je še kaj, mesa ja Pucelja, mešetarja Mermolje in žganjarja Drogeniggi ki nas pridno pomagajo skubiti.

Bodite pametni! (Dopis iz Dornove pri Ptujju.) Pri ali slej bo odklenkalo sedanji vladi. To tudi naši Dornovčani vedo. Sedaj vidijo, da s Samostojno ni nič in hočejo uvesti na novo stranko NSS. Voditelji te stranke so: znani kričač Matija Golob, sedler Johan Polaner in naš novi klepar. Te umne glavice hočejo našemu kmet